

1/2

Bagehot, Staaff och Svenska Dagbladet

Högerns största tidning hylade i går monarkin med motiveringen att den i flertalet länder efter första världskriget varit en värdefull bundsförvant i försvaret mot de totalitära makterna. Det är riktigt så tillvida som kungen i de parlamentariska demokratierna i regel uppträtt i överensstämmelse med folkflertalets och riksdagsmajoritetens vilja. Kungarna i England, Danmark och Norge samt drottningen i Holland blev inte nazister, det är sant. Att de prisas för detta, för att de inte blev förrädare, visar en märklig argumentnöd. I Italien tillkallade kungen Mussolini och gick före katastrofen helt i hans ledband; i Belgien handlade kungen så tveklaktigt att han inte fick komma tillbaka efter kriget. De exemplen observeras inte.

Det är emellertid onödigt att dröja vid dessa tanklösheter, som saknar betydelse vare sig för eller mot monarkin. Intressantare är att dröja vid tidningens påståenden om Bagehots och Staaffs uppfattning. Dagens Nyheter skulle ha vantolkat Bagehot genom uttalandet att enligt Bagehot monarkin vore passande för primitivt folk genom att den gäve en konkret bild av staten, såges det. Vårt referat är skrupulöst korrekt, och en rad citat ur Bagehot anföras som stöd för det berörda uttalandet. Det kan till-

läggas att Bagehot inleder sin analys genom att konstatera att "vi", engelsmännen, i motsats till antikens greker, har "att göra med ett samhälle, i vilket primitiv barbarism ligger som den erkända grunden till en förvärvad civilisation", "vi har hela klasser som är oförmögna att fatta idén om en konstitution, oförmögna att känna den minsta tillgivenhet för opersonliga lagar"; monarkin är "något begripligt åt den tanketomma massan". Pryderiet har gått så långt att höger-tidningen inte ens vågar citera dessa och andra liknande sats-er, uttalade av en ytterst väl-sinnad, ej alls radikal eller oro-ande herre i England för över-ättio år sedan. Sådant passar sig inte; den som åberopar sats-erna i våra dagar skall i stället beskyllas för förfalskning. Är det inte att driva den rädda tamheten, liksom ohederlighe-ten, för långt.

Och sedan heter det att Staaff i sammanfattningen av sitt kapitel om monarkin kom till slutsatsen att monarkins svagheter "är knappast av den beskaffenhet, att arbetet för republikens införande skulle kunna uppstäl-las i jämbredd med andra ti-dens viktiga frågor". Det är rik-tigt att Staaff skrev så, och det har i denna tidning betonats att hans uppfattning är hållbar. Men hans sammanfat-tande slutsats var inte

den refererade, utan en helt an-nan, den i går i Dagens Nyheter citerade: "Har den allmänna åskådningen i ett land kommit till klarhet därom, att monar-kens värv under normala för-hållanden icke är eller kan vara annat än formellt och dekora-tivt, att emellertid även de rent formella och dekorativa upp-gifterna lika gott kunna skötas utan ett kungadöme, samt att detta kungadöme i varje fall har sina betänkliga sidor, då torde det väl kunna hända, att ett sådant land utan några bryt-ningar alls i allra största lugn kunde övergå till republiken."

Vågar Svenska Dagbladet inte heller citera Staaff korrekt? Är satserna så ruskiga att läsekretsen inte får se dem? Det vore väl ändå enklare — för att inte tala om hederligheten — att referera Bagehot och Staaff an-ständigt och att sedan okväda dem som gamla rysliga libera-ler, lika rysliga som Dagens Nyheter. En del av Svenska Dagbladets läsare kan dock tänkas titta efter i Bagehot och Staaff; är man inte rädd för så-dana finter?

Låt oss på en punkt reser-vationslöst instämma med Svenska Dagbladet. Tidningen anklagar oss för att skriva i "affekt", som bekant ett fullt ord för iver, använt då man saknar argument i sak. Det är riktigt att vi ofta är ivriga. På den punkten kan Svenska Dagbla-det känna gott samvete; ingen betvivlar att skribenterna där är kolugna intill sömnhet och att de på sin höjd blir eldiga i det menlösa.